

Till
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
petra.zetterberg.ferngren@regeringskansliet.se

Diarienummer: S2021/06359

Stockholm den 23 september 2021

Yttrande över promemorian "Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd"

Fastighetsägarna är en riksomfattande branschorganisation, som arbetar för en väl fungerande fastighetsmarknad med stort fokus på hållbarhet, stadsutveckling och trygghet. Fastighetsägarna har ca 15 000 medlemmar och dessa äger tillsammans ca 80 000 fastigheter för kontors-, handels-, industri-, samhälls- och bostadsändamål. Bland medlemmar som äger flerfamiljshus finns såväl privata som kommunägda fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar.

Fastighetsägarna Sverige ("Fastighetsägarna") har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på förslagen i rubricerade promemoria.

1. Bakgrund

Den 7 september 2021 meddelade Folkhälsomyndigheten sin samlade bedömning om att nivå 1 kan inträffa i slutet på september och att det därmed går att gå vidare med steg 4 i regeringens plan för avveckling av restriktionerna den 29 september 2021.

Om det på grund av det epidemiologiska läget inte skulle vara möjligt att ta nästa steg i slutet på september eller om det därefter finns behov av bestämmelser som begränsar antalet deltagare vid allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och privata sammankomster kan det enligt regeringen finnas skäl att införa ett system som innebär en möjlighet att använda vaccinationsbevis. I rubricerade promemoria presenteras därför ett förslag som tar sikte på en eventuell användning av vaccinationsbevis som en smittskyddsåtgärd.

Vid en presskonferens idag meddelade regeringen att man tar bort de kvarvarande restriktionerna för tillställningar och sammankomster enligt plan.

2. Promemorians förslag

I promemorian presenteras förslag som tar sikte på en eventuell användning av vaccinationsbevis

som en smittskyddsåtgärd i såväl steg 3, det vill säga när det finns deltagartak, som i steg 4 när deltagartaken tagits bort och flera andra restriktioner har lättats.¹

I steg 3 föreslås att de nuvarande deltagartaken höjs till det tredubbla om deltagarna har vaccinationsbevis som visar att de är fullvaccinerade mot sjukdomen covid-19. I steg 4 föreslås att de eventuella deltagarbegränsningar som ändå kan behövas för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte ska gälla om vaccinationsbevis används.

Barn under 16 år och personer som på grund av medicinska skäl inte bör vaccinera sig omfattas inte av förslaget.

Det föreslagna systemet föreslås vara valfritt för anordnaren att använda sig av och ska ses som en möjlighet att kunna få lättnader i nuvarande och eventuella framtida begränsningar.

Endast vaccinationsbevis föreslås få användas och inte de delar av EU:s digitala covidbevis som visar att innehavaren har testats negativt för covid-19 eller har tillfrisknat från covid-19.²

Förslagen i promemorian utgör ett underlag i syfte att ha beredskap för det fall det epidemiologiska läget trots allt är sådant att vaccinationsbevis behöver användas som en smittskyddsåtgärd. Något datum för ikraftträdande föreslås därför inte.

Förslagen förutsätter att riksdagen antar det förslag om fortsatt giltighet av lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, den så kallade covid-19-lagen, som regeringen lagt fram i propositionen Fortsatt giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (prop. 2020/21:219).³ Riksdagen röstade igenom en förlängning om fyra månader den 22 september 2021.

3. Proportionalitet

Fastighetsägarna har naturligtvis förståelse för att ytterligare smittskyddsåtgärder kan behöva övervägas för att ha en god beredskap om smittan tilltar. Samtidigt måste beaktas att såväl covidlagen som det aktuella förslaget med vaccinationsbevis innebär mycket stora inskränkningar av människors och företags grundläggande fri- och rättigheter. Alla ingrepp i rörelsefriheten, näringsfriheten och egendomsskyddet måste grunda sig på ett angeläget allmänt intresse. Dessutom får inte sådana ingrepp vara mer långtgående än vad som är försvarligt, det vill säga åtgärderna

¹ Se regeringens plan för avveckling av restriktionerna. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-arbete-med-coronapandemin/regeringens-plan-for-avveckling-av-restriktioner/>

² Med vaccinationsbevis avses vaccinationsintyg enligt artikel 5 och 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/953 av den 14 juni 2021 om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination mot, testning för och tillfrisknande från covid-19 (EU:s digitala covidintyg) för att underlätta fri rörlighet under covid-19-pandemin.

³ Fastighetsägarnas remissvar på förslagen till förlängning av lagarna finns på vår webbplats <https://www.fastighetsagarna.se/aktuellt/remisser/ovrigt/promemoria-fortsatt-giltighet-av-begransningsforordningen-och-forordningen-om-tillfalliga-smittskyddsatgarder-pa-serveringsstallen/>.

måste vara proportionerliga.

Man kan argumentera för att det i dagens läge med mycket stora skillnader i vaccinationstäckning hade varit mer ändamålsenligt att sätta in riktade resurser och kraftfulla åtgärder för att öka vaccineringen i de geografiska områden och grupper där man kan konstatera att vaccinationstäckningen är lägre än genomsnittet. Utan att först ha vidtagit sådana åtgärder kan det eventuellt ifrågasättas om förlängning av covidlagen och införandet av ett vaccinationsbevisssystem är proportionerligt i grundlagens mening.

4. Synpunkter på förslagen

Fastighetsägarna har emellertid förståelse för att regeringen behöver förbereda sig inför ett eventuellt försämrat smittläge där det bedöms nödvändigt att behålla eller återinföra deltagartaken. I en sådan situation kan vaccinationsbevis ge möjlighet för verksamheter att anordna allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och privata sammankomster med fler deltagare än vad som annars hade varit möjligt, vilket får förmodas vara positivt för näringslivet och samhällsekonomin.

Om krav på vaccinationsbevis införs behöver verksamheterna få uppdaterad och lättillgänglig information från myndigheter för att det ska fungera säkert, effektivt och vara praktiskt möjligt att hantera. Eventuell personuppgiftsbehandling måste kunna undvikas så att arrangören inte nödgas tillämpa den rigida personuppgiftslagstiftningen. Sammantaget får det inte bli orimligt betungande för verksamheterna.

Anordnaren eller verksamhetsutövaren föreslås att vid inpassage verifiera vaccinationsbevisets äkthet och förvissa sig om att det visar att personen har vaccinerats med det totala antalet doser vaccin mot sjukdomen covid-19 minst två veckor före sammankomsten eller tillställningen och att vaccinationsbeviset har utfärdats till den som visar upp det.

Det är en lämplig ordning att – såsom det föreslås i promemorian – ansvaret för att kontrollera vaccinationsbevis ligger hos anordnaren/verksamhetsutövaren (det vill säga lokalhyresgästen). Anordnaren är ansvarig för arrangemanget och har dessutom praktisk möjlighet att kontrollera vaccinationsbevis och identitet i samband med till exempel uppvisande av biljett vid entréer och dylikt.

När det gäller privata sammankomster föreslås emellertid i stället ansvaret ligga på uthyraren av lokalen (det vill säga fastighetsägaren). Fastighetsägarna anser dock inte att en hyresvärd eller bostadsrättsförening ska åläggas ansvar att kontrollera privatpersoners evenemang. En rimligare och mer effektiv ordning hade varit att ansvaret även i detta fall skulle ligga på anordnaren.

Det är viktigt att staten tar höjd för och tillsätter resurser för att hantera eventuella protester och demonstrationer som kan komma att bli en följd vid ett införande av vaccinationsbevis. Säkerheten och tryggheten för anordnare av arrangemang, deltagare och övriga medborgare måste upprätthållas.

5. Avslutning

Fastighetsägarna anser att det för näringsliv och samhällsekonomin skull är angeläget att fortsätta hålla samhället och näringslivet öppet under ansvarsfulla former. Det är välkommet att regeringen fattat beslutat att avveckla restriktionerna i enlighet med regeringen och Folkhälsomyndighetens planer.

Fastighetsägarnas uppfattning är att regeringen, myndigheter och regioner i första hand bör lägga vikt vid att intensifiera och förfina vaccinationsprogrammet i syfte att öka vaccinationstäckningen i de grupper som idag har dokumenterat låg vaccinationsgrad. Detta arbete är synnerligen viktigt och måste stärkas.

Oaktat ovan anser Fastighetsägarna att det är förståeligt att en reglering för vaccinationsbevis vid större arrangemang behöver förberedas så att regleringen kan aktiveras om det epidemiologiska läget förvärras och belastningen på sjukvården ökar på ett sådant sätt att restriktioner bedöms vara nödvändiga och proportionerliga.

Regeringen bör omgående tillsätta en utredning som får i uppdrag att ta fram en permanent pandemilag. Dagens situation med ett stort antal tillfälliga lagar, förordningar, föreskrifter och råd är mycket svåröverskådlig för såväl medborgare som företag. En generell pandemilag skulle också omfatta eventuella nya virus som Sverige kan komma att drabbas av framgent.

Fastighetsägarna har anmält till Socialdepartementet att man gärna bidrar i sådant arbete med att utreda en permanent pandemilagstiftning, men har ännu inte avhört departementet. Fastighetsägarna har således svårt att bilda sig en uppfattning om status i det arbetet.

FASTIGHETSÄGARNA SVERIGE

Anders Holmestig
Verkställande direktör

Marie Öhrström
Chefsjurist